

УДК 330

Шацька З. Я., к.е.н., доцент,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕХОДУ ДО СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Смарт-спеціалізація – це «концепція та політика інноваційного регіонального розвитку Євросоюзу, що сприяє економічному зростанню в регіонах через краще розкриття їх потенціалу» [2]. Смарт-спеціалізація в сфері сільського господарства отримала назву «Agri-Food 4.0» («сільське господарство 4.0»). «Agri-Food 4.0» базується на використанні сучасної сільськогосподарської техніки з новітнім електронним керуванням, при чому закордонні сільськогосподарські підприємства агропромислового сектору вже давно перейшли в епоху цифрових технологій.

З метою запровадження смарт-спеціалізації в Україні розроблено проект «Інтеграція 4.0», який базується на синергії 3-х компонентів – класичної смарт-спеціалізації (від ЄС), кластерного руху та Індустрії 4.0» [1].

Ключовими перевагами переходу до смарт-спеціалізації в агропромисловому секторі є:

- підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва. Смарт-спеціалізація може допомогти підприємствам агропромислового сектору підвищити продуктивність та врожайність за рахунок використання нових технологій, кращих практик та інновацій в сільському господарстві. Це може призвести до зниження витрат, кращої якості продукції та підвищення прибутку;

- зниження рівня витрат та економія ресурсів, що досягається за рахунок точних даних автоматизованих систем; моніторингу стану посівів та тварин; оптимізації логістичних процесів, таких як транспортування та зберігання

сільськогосподарської продукції;

- підвищення стійкості та адаптації сільськогосподарських підприємств до змін клімату, зменшення запасів води та інших невідновлюваних ресурсів; розповсюдження шкідників та хвороб;

- підвищення конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору. Смарт-спеціалізація може допомогти сільськогосподарським підприємствам стати більш конкурентоспроможними на світовому ринку, що може бути досягнуто за рахунок розвитку нових продуктів та послуг, які відповідають потребам споживачів, а також за рахунок виходу на нові ринки;

- створення нових робочих місць. Смарт-спеціалізація може допомогти створити нові робочі місця в агропромисловому секторі за рахунок переходу до нових технологій ведення сільського господарства;

- сталий розвиток агропромислового сектору. Смарт-спеціалізація може допомогти зробити агропромисловий сектор більш стійким за рахунок використання екологічно чистих смарт-технологій, а також за рахунок зменшення впливу на довкілля.

В Україні впровадження смарт-спеціалізації в економіку триває з 2016 року. В основі цього проєкту є партнерство між представниками бізнесу, влади, науково-технічних установ та громадськості. У 2021 році найкращі результати у впровадженні смарт спеціалізації в Україні мали 5 областей: Київська, Донецька, Луганська, Тернопільська та Львівська [3]. З них Луганська, Тернопільська та Львівська області обрали пріоритетними напрямками смарт-спеціалізації саме сільське господарство [5; 6]. В Україні є кілька прикладів того, як смарт-спеціалізація використовується для розвитку агропромислового сектору. Наприклад, у Вінницькій області сільськогосподарські підприємства фокусуються на розвитку органічного землеробства. Це пов'язано з тим, що в регіоні є сприятливі умови для ведення органічного землеробства, а також з тим, що на світовому ринку зростає попит на органічні продукти. Іншим

прикладом є Одеська область, де сільськогосподарські підприємства спеціалізуються на виноробстві. Клімат Одеської області є сприятливим саме для виноградарства, тому Україна має великий потенціал для розвитку виноробної промисловості.

Основу смарт-спеціалізації в агропромисловому секторі становлять нові смарт-технології, які поділяються на такі групи:

1. Smart-технології для збору і аналізу інформації (GNSS, GIS, RS, Web, Big Data, Yield monitoring, Soil-test та інші.).
2. Smart-технології для управління і прийняття рішень (Crop-, Land-, Livestock-management).
3. Smart-технології для виконання прийнятих рішень (Variable Rate Technology) [4].

Література

1. Звіт проєкту «Інтеграція 4.0» – початок руху на ре-індустріалізацію регіонів. URL: <https://www.industry4ukraine.net/publications/integracziya-4-0-yak-pochatok-nacziionalnogo-ruhu-na-re-industrializacziyu-regioniv/>
2. СМАРТ-спеціалізація в Україні: чому не так, як в Європі? Industry4ukraine. 2020. 17 серпня. URL: <https://www.industry4ukraine.net/bez-kategoriyi-uk/smart-speczializacziya-v-ukrayini-chomu-ne-tak-yak-v-yevropi/>
3. Смарт-спеціалізація. Український інститут міжнародної політики. URL: <https://uip.org.ua/uk/napriamy/smart-spetsializatsiia>
4. Ольшанська О. В., Шацька З. Я. Особливості впровадження smart-технологій в агропромисловому секторі України. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації Глобальних цілей сталого розвитку: 2022 рік*: зб. тез доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (10 червня 2022 р.). Київ: КНУТД, 2022. С. 192-194. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/20416>
5. Шевченко А.В. Інструменти активізації інноваційного розвитку у промисловості України на засадах смарт-спеціалізації. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2021. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-12/smart-spetsializatsiya.pdf>
6. Чернявська О.В., Лукін О.О., Повстин А.О. Оподаткування сільськогосподарських підприємств: зарубіжний досвід та вітчизняна практик. Фінансова безпека та стратегічний розвиток держави: зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., 20-21 груд. 2012 р. – Полтава: Верстака, 2012. – С. 170-174.